

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ ALYTAUS PATAISOS NAMUS

2021-03-09 Nr. 4D-2020/1-1548
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo X (toliau vadinama ir – Pareiškėjas) skundą dėl Alytaus pataisos namų (toliau vadinama ir – Alytaus PN) pareigūnų veiksmų (neveikimo) – netinkamo sprendimo priėmimo (toliau vadinama ir – Skundas).

2. Pareiškėjas Skunde nurodė:

2.1. „Tarnybinis pranešimas dėl nuteistojo perkėlimo iš paprastosios dirbančios į drausminę grupę direktoriaus pasirašytas 2020-09-18 Nr. 4-3804“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta);

2.2. „Su šiuo tarnybiniu pranešimu buvau supažindintas 2020-09-24, tai reiškia, kad man nebuvo suteikta galimybė išreikšti savo nuomonės dėl perkėlimo į drausmės grupę, nebuvo suteikta galimybė ginti savo teises [...] visas perkėlimas buvo suplanuotas iš anksto“;

2.3. „Tarnybiniame pranešime nėra nurodyta pareigūnų vardų, pavardžių ir pareigų, nėra apskundimo tvarkos“;

2.4. „Pagal mano prašymą pateikti Tarnybinio pranešimo kopiją, ši kopija buvo įteikta pavėlavus 20 darbo dienų [...]“.

3. Pareiškėjas Seimo kontrolieriaus prašo išspręsti Skunde nurodytas aplinkybes.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierius 2020-12-08 raštu Nr. 4D-2020/1-1548/3D-3157 kreipėsi į Alytaus PN administraciją, prašydamas paaiškinti Pareiškėjo Skunde nurodytas aplinkybes.

4.1. Alytaus PN administracija 2020-12-17 raštu Nr. 8-8179 (papildomas raštas Nr. 8-8190 gautas 2020-12-18) informavo:

4.1.1. „Nuteistasis X 2020 m. rugsėjo 18 d. buvo perkeltas iš paprastosios į drausmės grupę“;

4.1.2. „Nuteistasis savo parašu patvirtinęs, kad gavo Alytaus PN 2020 m. liepos 10 d. nutarimą administracinio nusižengimo byloje. Su Alytaus PN 2020 m. rugsėjo 18 d. tarnybiniu pranešimu „Dėl nuteistojo perkėlimo iš paprastosios į drausmės grupę“ reg. Nr. 4-3804 nuteistasis buvo supažindintas pasirašytinai. Įstaiga neturi duomenų, kad nuteistasis būtų raštiškai kreipėsis dėl pirmiau minėtų dokumentų kopijų padarymo.“

4.2. Kaip priedą prie raštų Alytaus PN administracija pateikė 2020-09-18 tarnybinį pranešimą Nr. 4-3804 „Dėl nuteistojo perkėlimo iš paprastosios į drausmės grupę“ (kopiją), kuriame yra Pareiškėjo parašas, vardas, pavardė, data ir žyma: „Susipažinau“; 2020 m. liepos 10 d. nutarimo Nr. 0020-ANK-N-41-2020 administracinio nusižengimo byloje kopiją; Alytaus PN 2020 m. rugsėjo 24 d. direktoriaus įsakymo Nr. 2-874 „Dėl nuteistųjų paskirstymo“ kopiją bei 2020 m. rugsėjo 24 d. Alytaus PN nuteistųjų skirstymo komisijos posėdžio protokolo Nr. 171 kopiją.

4.3. 2020-03-01 el. paštu Alytaus PN papildomai paprašyta pateikti informaciją dėl Pareiškėjo prašymo Alytaus PN pateikti tarnybinio pranešimo (2020-09-18 tarnybinis pranešimas Nr. 4-3804 „Dėl nuteistojo perkėlimo iš paprastosios į drausmės grupę“) kopiją.

Alytaus PN administracija pateikė atsakymą, kad toks Pareiškėjo prašymas Alytaus PN nebuvo gautas ir registruotas.

Skundo tyrimui reikšmingi teisės aktai

5. Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso (toliau vadinama ir – BVK):

183 straipsnis. Bausmių vykdymo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų apskundimas – „1. Viešųjų darbų, laisvės apribojimo, arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų pareigūnų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami atitinkamą bausmę vykdančios institucijos ar įstaigos vadovui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo skundo gavimo dienos. 2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytas bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų vadovų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami Kalėjimų departamento direktoriui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo jo gavimo dienos, o jei dėl skundo atliekamas tyrimas, – per dvidešimt darbo dienų nuo tyrimo baigimo dienos. 3. Kalėjimų departamento direktoriaus veiksmai ir sprendimai per dvidešimt dienų nuo jų įteikimo gali būti skundžiami apygardos administraciniam teismui.“

6. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (iki 2020-10-31 galiojusi redakcija) (toliau vadinama ir – VAĮ):

8 straipsnis. Individualaus administracinio akto bendrieji reikalavimai ir pranešimas apie individualaus administracinio akto priėmimą – „2. „Individualiame administraciniame akte turi būti aiškiai suformuluotos nustatytos arba suteikiamos teisės ir pareigos ir nurodyta akto apskundimo tvarka. 3. "Individualus administracinis aktas turi būti pasirašytas jį priėmusio pareigūno ar valstybės tarnautojo arba viešojo administravimo subjekto vadovo, jo pavaduotojo ar įgalioto asmens ir patvirtintas antspaudu. Kai individualus administracinis aktas priimamas naudojantis valstybės informacinėmis sistemomis, jo pasirašymui ir patvirtinimui antspaudu prilyginamas patvirtinimas (autorizavimas) valstybės informacinėje sistemoje.“ 4. „Kiekvienam asmeniui, kuriam individualus administracinis aktas yra skirtas arba kurio teisėms ir pareigoms šis individualus administracinis aktas turi tiesioginį poveikį, ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo šio akto priėmimo raštu pranešama apie individualaus administracinio akto priėmimą, kartu pridodant individualaus administracinio akto teisės aktų nustatyta tvarka patvirtintą kopiją, jeigu kiti įstatymai nenustato kitaip. Kai individualus administracinis aktas priimamas naudojantis valstybės informacinėmis sistemomis, vietoj individualaus administracinio akto teisės aktų nustatyta tvarka patvirtintos kopijos gali būti pridodamas individualaus administracinio akto išrašas.“

7. Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklėse (toliau vadinama ir – Taisyklės), patvirtintose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875, nustatyta:

„25. Prašymai, išskyrus prašymus, į kuriuos, nepažeidžiant asmens, kuris kreipiasi, kitų asmenų ar institucijos interesų, galima atsakyti tą pačią darbo dieną, turi būti išnagrinėjami per 20 darbo dienų nuo prašymo gavimo institucijoje dienos. Administracinės procedūros atliekamos

laikantis Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 31 straipsnyje nustatytų terminų.

[...]

35. Atsakymai į prašymus parengiami atsižvelgiant į jo turinį:

35.1. į prašymą suteikti administracinę paslaugą – išduoti dokumentą, jo kopiją, nuorašą ar išrašą, patvirtinantį tam tikrą juridinį faktą, – atsakoma suteikiant prašomą administracinę paslaugą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys.“

Seimo kontrolierių darbo praktika

8. Seimo kontrolierius, išnagrinėjęs X nuteistojo skundą dėl Alytaus PN pareigūnų veiksmų (neveikimo) – netinkamo sprendimo priėmimo, 2020-10-14 pažymoje Nr. 4D-2020/1-868 konstatavo, kad, nuteistajam kreipusis į Alytaus PN administraciją su prašymu pateikti kopiją sprendimo, kuriuo jis buvo įtrauktas į linkusių užpulti nuteistųjų įskaitą, Alytaus PN pateikdama Pareiškėjui ne individualaus administracinio akto, t. y., ne Alytaus PN direktoriaus įsakymo, bet vidaus administravimo dokumento, kuriame užfiksuota posėdžio eiga, t. y., Drausmės komisijos posėdžio protokolo, kopiją, nesivadovavo Taisyklių nuostatomis – pateikė prašymo turinio neatitinkančią informaciją.

Seimo kontrolierius atkreipė dėmesį, kad Drausmės komisijos posėdžio protokolas yra vidaus administravimo dokumentas, jame suformuluojamas tik tam tikras siūlymas (teikimas) kompetentingam subjektui priimti atitinkamą sprendimą.

Drausmės komisijos posėdžio protokole neturi būti nurodoma apskundimo tvarka, nes šis dokumentas nėra individualus administracinis aktas.

Šiuo atveju individualus administracinis aktas, nustatantis nuteistojo teises ir pareigas, yra Alytaus PN direktoriaus įsakymas įtraukti nuteistą į linkusių užpulti įskaitą, todėl jame turi būti aiškiai suformuluotos nustatytos arba suteikiamos teisės ir pareigos bei nurodyta akto apskundimo tvarka, kaip tai nustatyta VAĮ 8 straipsnyje.

Seimo kontrolierius Alytaus PN direktoriui rekomendavo užtikrinti, kad individualūs administraciniai aktai įstaigoje būtų rengiami bei asmenys, dėl kurių tie aktai priimami, būtų informuojami laikantis Viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnio reikalavimų.

Tyrimo išvados

9. Pareiškėjas Skunde Seimo kontrolieriui rašė, kad 2020-09-24 Alytaus PN „tarnybiniu pranešimu jis buvo perkeltas į drausmės grupę“.

Alytaus PN 2020-09-24 pateikė Pareiškėjui susipažinti 2020-09-18 Alytaus PN Resocializacijos skyriaus specialisto tarnybinių pranešimą Nr. 4-3804 dėl Pareiškėjo perkėlimo iš paprastosios grupės į drausmės grupę.

Pareiškėjas Skunde rašė, kad minėtame tarnybiniame pranešime nėra nurodyta tarnybinio pranešimo apskundimo tvarka, todėl jis prarado galimybę šį raštą apskusti.

Pareiškėjas nurodė, kad pateikė prašymą gauti tarnybinio pranešimo kopiją, tačiau kopija jam buvo įteikta tik po 20 darbo dienų.

10. Alytaus PN yra viešojo administravimo subjektas, todėl, be specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis ir VAĮ nuostatų, be kita ko, tinkamai informuoti asmenis, kuriems priimtas individualus administracinis aktas turi tiesioginį poveikį.

Pagal nustatytą teisinį reglamentavimą, kiekvienam asmeniui, kuriam individualus administracinis aktas yra skirtas arba kurio teisėms ir pareigoms šis individualus administracinis aktas turi tiesioginį poveikį, *ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo šio akto priėmimo raštu pranešama apie individualaus administracinio akto priėmimą, kartu pridodant individualaus administracinio akto teisės aktų nustatyta tvarka patvirtintą kopiją* (šios pažymos 6 punktas).

11. Iš Skundo tyrimo medžiagos nustatyta, kad Alytaus PN direktorius, atsižvelgdamas į 2020-09-18 tarnybinių pranešimą Nr. 4-3804, 2020-09-24 priėmė įsakymą Nr. 2-874, kuris ir yra sprendimas dėl Pareiškėjo perkėlimo iš paprastosios į drausmės grupę.

Pagal nustatytą teisinį reglamentavimą, Alytaus PN administracija turėjo Pareiškėjui pateikti individualaus administracinio akto – Alytaus PN direktoriaus įsakymo Nr. 2-874, kuriuo priimtas sprendimas perkelti Pareiškėją iš paprastosios į drausmės grupę, – kopiją, tačiau pateikė susipažinti vidaus administravimo dokumentą – tarnybinių pranešimą, kuris nėra administracinis sprendimas.

12. Skunde Seimo kontrolieriui Pareiškėjas rašo, kad tarnybiniame pranešime, kuriuo remiantis jis buvo perkeltas iš paprastos į drausmės grupę, nėra nurodyta tarnybinio pranešimo apskundimo tvarka, todėl jis negali pasinaudoti galimybe apskūsti šį sprendimą.

Vadovaujantis VAĮ nuostatomis, individualus administracinis aktas turi būti pasirašytas viešojo administravimo subjekto vadovo, jo pavaduotojo ar įgalioto asmens, individualiame administraciniame akte turi būti aiškiai suformuluotos nustatytos arba suteikiamos teisės ir pareigos ir *nurodyta akto apskundimo tvarka*.

Seimo kontrolierius atkreipia dėmesį, kad tarnybinis pranešimas yra vidaus administravimo dokumentas, jame suformuluojamas tik tam tikras siūlymas (teikimas) kompetentingam subjektui priimti atitinkamą sprendimą.

Pareiškėjui paaiškintina, kad tarnybiniame pranešime neturi būti nurodoma apskundimo tvarka, nes, kaip minėta, šis dokumentas nėra individualus administracinis aktas. Šiuo atveju individualus administracinis aktas, nustatantis Pareiškėjo teises ir pareigas, yra Alytaus PN direktoriaus įsakymas perkelti Pareiškėją iš paprastosios į drausmės grupę, todėl jame turi būti aiškiai suformuluotos nustatytos arba suteikiamos teisės ir pareigos bei nurodyta akto apskundimo tvarka, kaip tai nustatyta VAĮ 8 straipsnyje.

Skundo tyrimo metu taip pat nustatyta, kad Alytaus PN direktoriaus priimtame 2020-09-24 įsakyme Nr. 2-874 „Dėl nuteistųjų paskirstymo“, kurio kopija Pareiškėjui nepagrįstai nebuvo įteikta, nėra nurodyta šio akto apskundimo tvarka. Konstatuotina, jog šis sprendimas neatitinka VAĮ 8 straipsnio 2 dalyje individualiam administraciniam aktui nustatytų reikalavimų (šios pažymos 6 punktą).

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, konstatuotina, kad Alytaus PN pareigūnai, priimdami netinkamą sprendimą, ne tik nesilaikė individualaus teisės akto parengimo reikalavimų, bet ir apribojo Pareiškėjo teisę skūsti sprendimą BVK 183 straipsnyje nustatyta tvarka.

Atkreiptinas dėmesys, kad Seimo kontrolierius jau ne vienoje pažymoje yra teikęs rekomendacijas, jog pataisos namų administracijos priimami individualūs teisės aktai *turi atitikti* VAĮ nustatytus individualiems administraciniams aktams keliamus reikalavimus. Be to, nuteistieji, kurių atžvilgiu individualūs administraciniai aktai priimami, *privalo būti supažindinami* su jais ir gauti šio akto kopiją.

Atsižvelgiant į tai, kad minėti teisės aktų pažeidimai nuolat kartojasi, Seimo kontrolierius teikia rekomendaciją Kalėjimų departamento prie Teisingumo ministerijos direktoriui imtis tinkamų priemonių, kad Kalėjimų departamentui pavaldžiose įstaigose būtų laikomasi VAĮ nustatytų reikalavimų, individualūs administraciniai aktai įstaigoje būtų rengiami bei asmenys, dėl kurių tie aktai priimami, būtų informuojami laikantis Viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnio reikalavimų.

13. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Pareiškėjo Skundo dalis dėl Alytaus PN pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su sprendimo dėl perkėlimo iš paprastosios į drausmės grupę priėmimu ir šio dokumento kopijos pateikimu Pareiškėjui, yra **pagrįsta**.

14. Skunde Pareiškėjas nurodo, kad kreipėsi su prašymu į Alytaus PN administraciją dėl

tarnybinio pranešimo kopijos gavimo, tačiau minėtą kopiją Pareiškėjas gavo tik praėjus 20 darbo dienų.

Nagrinėdamas pareiškėjų skundus, Alytaus PN, kaip viešojo administravimo subjekto, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų; sprendimai turi būti grįsti objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis. Į prašymą suteikti administracinę paslaugą – išduoti dokumentą, jo kopiją, nuorašą ar išrašą, patvirtinantį tam tikrą juridinį faktą, – atsakoma suteikiant prašomą administracinę paslaugą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys. Prašymai, turi būti išnagrinėjami per 20 darbo dienų nuo prašymo gavimo institucijoje dienos.

Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Alytaus PN administracija nėra gavusi Pareiškėjo raštiško skundo, nes tokio turinio prašymo įstaigoje nėra užregistruota. Pareiškėjo nurodyta aplinkybė dėl tarnybinio pranešimo kopijos nepateikimo per teisės aktuose nustatytą terminą nepasitvirtino.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Pareiškėjo skundo dalis dėl Alytaus pataisos namų pareigūnų veiksmų (neveikimo), nepateikiant Pareiškėjui prašomos kopijos per teisės aktuose nustatytą terminą, **atmestina**.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

15. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia:

X skundo dalį dėl Alytaus pataisos namų pareigūnų veiksmų (neveikimo), tai yra, dėl netinkamo sprendimo priėmimo, pripažinti **pagrįsta**.

16. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia:

X skundo dalį dėl Alytaus pataisos namų pareigūnų veiksmų (neveikimo), nepateikiant Pareiškėjui prašomos kopijos per teisės aktuose nustatytą terminą, **atmesti**.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

17. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 14 ir 17 punktais, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius Alytaus pataisos direktoriui rekomenduoja:

17.1. įteikti Pareiškėjui sprendimo, kurio pagrindu jis buvo perkeltas iš paprastosios į drausmės grupę, atitinkančio Lietuvos Respublikos viešojo administravimo 8 straipsnio reikalavimus, kopiją;

17.2. užtikrinti, kad individualūs administraciniai aktai įstaigoje būtų rengiami bei asmenys, dėl kurių tie aktai priimami, būtų informuojami laikantis Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnio reikalavimų.

18. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius Kalėjų departamentui prie Teisingumo ministerijos direktoriui rekomenduoja:

imtis tinkamų priemonių, kad Kalėjų departamentui prie Teisingumo ministerijos pavaldžiose įstaigose būtų laikomasi Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme nustatytų reikalavimų, individualūs administraciniai aktai įstaigoje būtų rengiami bei asmenys, dėl kurių tie aktai priimami, būtų informuojami laikantis Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 8 straipsnio reikalavimų.

19. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad

informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas